

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 18Csp/10/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122374744
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dominika Vitteková PhD.
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2023:6122374744.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Dominikou Vittekovou PhD. v spore žalobcu: Intrum Slovakia, s.r.o., so sídlom Mýtňa 48, 811 07 Bratislava, IČO: 35 831 154, zast. JUDr. Ján Šoltés, advokát so sídlom Mýtňa 48, 811 07 Bratislava, proti žalovanému: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. XXXX/XX, XXX XX E., o zaplatenie 3616,31 eur s príslušenstvom takto

rozhodol:

I. Žalobu z a m i e t a.

II. Žalovanému náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Návrhom na vydanie platobného rozkazu Okresnému súdu Banská Bystrica v súlade s § 3 zákona č. 307/2016 Z.z. o upomínacom konaní sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia 3616,31 eur s príslušenstvom. Nárok uplatnil titulom postúpenej pohľadávky Všeobecnej úverovej banky, a.s. ako právneho predchodcu zo zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru č. 009293211280818 zo dňa 30.8.2018 (ďalej len „Zmluva“). Právny predchodca žalobcu poskytol žalovanému úver vo výške 4000 eur, ktorý sa zaviazal splácať v pravidelných 72 mesačných splátkach vo výške 81,55 eur, pri výške fixnej ročnej úrokovej sadzby 13,47 % a výške RPMN 15,35 %, a to až do celkovej čiastky vo výške 5951,60 eur. Právny predchodca žalobcu úver zosplatnil a následne postúpil pohľadávku žalobcovi Rámcovou zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 14.2.2020. Žiadosť o postúpenie a prevod zo dňa 14.9.2021.

2. V predmetnom upomínacom konaní bol dňa 13.10.2022 vydaný platobný rozkaz sp. zn. 25Up 1024/2022, ktorý sa však nepodarilo doručiť žalovanému do vlastných rúk na adresu jeho pobytu.

3. V súlade s § 14 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní podal žalobca návrh na pokračovanie v konaní na tunajšom súde ako súde príslušnom na prejednanie veci podľa a zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p“), čím došlo k zrušeniu platobného rozkazu. Vec bola postúpená tunajšiemu súdu dňa 14.2.2023 a je vedená pod sp. zn. 18Csp 10/2023.

4. Z dôvodu, že súdu sa nepodarilo všetkými dostupnými prostriedkami doručiť žalobu spolu s prílohami žalovanému do vlastných rúk, súd postupom podľa § 116 ods. 1 až 3 CSP zverejnil oznámenie o podanej žalobe na úradnej tabuli súdu a webovej stránke súdu dňa 7.2.2023.

5. Na prejednanie sporu súd nariadil pojednávanie, na ktoré sa nedostavili žalobca ani žalovaný. Žalobca svoju neúčast' ospravedlnil a požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti. Žalovaný svoju neúčast' neospravedlnil. Preto súd prejednal a rozhodol spor na pojednávaní v neprítomnosti žalobcu i žalovaného v súlade s ustanovením § 180 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len "CSP") s prihliadnutím na obsah spisu a vykonané dôkazy.

6. Súd na nariadenom pojednávaní vykonal dokazovanie predloženými listinnými dôkazmi a zistil tento skutkový stav:

7. Žalobca a žalovaný uzatvorili Zmluvu, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 4000 eur s fixnou ročnou úrokovou sadzbou 13,74 %, ktorý sa žalovaný zaviazal splatiť 70 mesačnými splátkami po 81,55 eur, pričom celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť činila podľa Zmluvy 5951,60 eur. RPMN bola uvedená vo výške 15,35%. Prvá splátka úveru bola splatná dňa 20.9.2018. Úver bol poskytnutý na splatenie spotrebiteľského úveru v zostatku vo výške 1004,41 eur VÚB a.s.

8. Zo žiadosti o flexipôžičku – refinancovanie je zrejmé, že žalovaný je ženatý, uviedol počet členov rodiny 2, vzdelanie má stredné s maturitou, býva u rodičov/vlastníctvo tretej strany. Je zamestnaný na trvalý pracovný pomer (LUTO AUTOMOTIVE s.r.o.) s čistým mesačným príjmom za posledné 3 mesiace vo výške 550 eur, 600 eur a 550 eur. Mzda bola zasielaná na bežný účet v banke. Rovnaké údaje plynú aj z predbežnej žiadosti o flexipôžičku – bezúčelová.

9. Zo zoznamu dokladov k pôžičke vyplýva, že k nej boli doložené fotokópia dokladu totožnosti. Žiadne doklady o príjme k nej neboli priložené. Pokiaľ ide o špecifické doklady, boli predložené tiket, dodatok k tiketu a výpis z účtu.

10. Z konečného rozhodnutia k žiadosti o spotrebný úver pre žiadateľa A. B. vyplýva, že bol schválený spotrebný úver vo výške 4000 eur, s dobou splatnosti 72 mesiacov, úrokovou sadzbou 13,74%, schválenou výškou poplatku 80 eur s kódom zľavy z poplatky 0. Refinancovanie úverov bolo vyhodnotené nasledovne, spotrebný úver na iné účely, zostatok úveru 1000eur VÚB, a.s.- schválené.

11. Z platobnej histórie plyní, že žalovaný uhradil v prospech právneho predchodcu 81,89 eur, 100 eur, 330 eur, 87,30 eur a 266 eur, spolu vo výške 865,19 eur.

12. Z výpisu z účtu za jún 2018 plyní, že od zamestnávateľa žalovaného LUTO AUTOMOTIVE s.r.o. bola prijatá platba vo výške 301,03 eur. Z účtu vybral 356,69 eur. Stav na konci mesiaca bol teda záporný, a to -55,66 eur. Došlo aj k nedovolenému prečerpaniu vo výške 5,66 eur.

13. Z tretej upomienky – pokusu o zmier z 4.10.2019 plyní, že k tomuto dátumu právny predchodca žalobcu evidoval pohľadávku vo výške 265,74 eur po lehote splatnosti s upozornením, že ak ju okamžite nezaplatí, bude žiadať o vrátenie celej poskytnutú sumu úveru. O doručovaní predložil poštový podací hárok.

14. Z výzvy na predčasné splatenie zostatku úveru s príslušenstvom vyplýva, že právny predchodca vyhlásil predčasnú splatnosť úveru so zostatkom úveru 3865,79 eur. Zásielka sa vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote.

15. Na výzvu súdu doručenu žalobcovi dňa 17.4.2023, aby preukázal postup podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy 30.8.2018 (ďalej len „ZoSÚ“) predložil všetky doklady a výstupy z registrov, ktorým sa overovala bonita žalovaného a amortizačnú tabuľku, reagoval až podaním zo dňa 30.5.2023, ktorým ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a doručil súdu poštový podací hárok, tretiu upomienku – pokus o zmier, dopyt zo SRBI, detaily procesu, dopyt zo Sociálnej poisťovne, ktorým sa overoval príjem vo výške vymeriavacieho základu 360 eur. Z dopytu SRBI plyní, že žalovaný mal v čase dopytu evidovaných 5 žiadostí o úver, 11 odmietnutých žiadostí o úver a 3 existujúce úvery, pritom všetky tieto žiadosti o úver (19x) boli evidované mesiacov pred poskytnutím predmetného úveru (t.j. od decembra 2017). Rovnako z neho plyní pásma skóre „B“ s uvedením poznámky – „zmluvy s nevyhovujúcim stavom plnenia za posledné 2 mesiaca“. Z detailov procesu plyní, že došlo k refinancovaniu pôvodného úveru VÚB banky a.s. vo výške 1000 eur s výškou mesačnej splátky 49,73 eur. Pokiaľ ide o fixné výdavky (rodinné výdavky, vyživované osoby), je uvedená suma 205,07 eur a vychádzali z akceptovaného čistého mesačného príjmu vo výške 466 eur. Rovnako z neho plyní, že žalobca evidoval, že žalovaný má splátky kontokorentov po splatnosti.

16. Zistený skutkový stav takto právne posúdil:

Podľa § 52 ods. 1 OZ, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 3 OZ, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 OZ, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 1 ods. 2 ZoSÚ, spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi. Spotrebiteľský úver podľa tohto zákona možno poskytnúť len bezhotovostným prevodom finančných prostriedkov na platobný účet spotrebiteľa alebo na účet stavebného sporiteľa, poštovým poukazom, ktorého adresátom je spotrebiteľ alebo platobným prostriedkom vydaným na meno spotrebiteľa;1) tým nie je dotknuté bezhotovostné poskytnutie viazaného spotrebiteľského úveru podľa § 15 alebo poskytnutie spotrebiteľského úveru bezhotovostne na splatenie iného úveru alebo úverov úhradou veriteľovi oprávnenému poskytovať úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu.18b) Spotrebiteľským úverom sú aj mladomanželský úver podľa osobitného predpisu,1a) niektoré stavebné úvery a iné úvery podľa osobitného predpisu1b) a nezabezpečené úvery poskytované spotrebiteľom na účely rekonštrukcie nehnuteľnosti určenej na bývanie, pričom ustanovenia osobitných predpisov1c) týkajúce sa poskytovania týchto úverov tým nie sú dotknuté; obmedzenie hornej hranice výšky úveru podľa odseku 3 písm. f) sa na tieto úvery nevzťahuje.

Podľa § 2 písm. d) ZoSÚ, zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom.

Podľa § 7 ods. 1, 2 ZoSÚ, veriteľ je pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenia schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom.

Podľa § 7 ods. 4 ZoSÚ, veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky17a) sú povinní s vynaložením odbornej starostlivosti na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver získať a účelne využívať údaje o spotrebiteľských úveroch a úveroch na bývanie podľa osobitného predpisu1d) tak, aby boli splnené podmienky podľa odsekov 16 a 17.

Podľa § 7 ods. 16 ZoSÚ Veriteľ je povinný postupovať pri poskytovaní spotrebiteľského úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere obozretne a ponúkať a poskytovať spotrebiteľské úvery

- a) spôsobom, ktorý nepoškodzuje spotrebiteľov, a
- b) s odbornou starostlivosťou; vynaloženie odbornej starostlivosti je veriteľ povinný hodnoverne preukázať.

Podľa § 7 ods. 17 ZoSÚ Vynaložením odbornej starostlivosti sa rozumie najmä to, že veriteľ

- a) poskytne spotrebiteľovi informácie pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 4 a 5,
- b) posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi; ak je veriteľom veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a), banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky,17a) posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver najmä s ohľadom na údaje získané z jedného alebo viacerých registrov, do ktorých poskytujú údaje veriteľa, ktorých počet sa rovná aspoň dvojtretinovej väčšine veriteľov, ktorými sú veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a), ktorí sú zverejnení v zozname veriteľov podľa § 8a, banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk, v čase posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

Podľa § 7 ods. 24 ZoSÚ, Ustanovenia odsekov 19 až 23 sa nevzťahujú na

a) spotrebiteľský úver, ktorým sa splatí jeden alebo viac existujúcich úverov poskytnutých podľa tohto zákona (ďalej len „refinancovaný úver“) alebo na zmenu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorej predmetom je navýšenie výšky spotrebiteľského úveru (ďalej len „navýšený úver“), ak výška poskytnutého spotrebiteľského úveru výrazne neprevyšuje súčet zostávajúcich výšok refinancovaných úverov alebo navýšených úverov,

b) spotrebiteľský úver zabezpečený podľa osobitného predpisu, 17tb) ktorého hodnota zabezpečenia je počas celej lehoty splatnosti úveru minimálne 100 % zo zostatkovej hodnoty tohto spotrebiteľského úveru.

Podľa § 7 ods. 31 ZoSÚ, Ustanovenia odsekov 29 a 30 sa nevzťahujú na

a) spotrebiteľský úver, ktorým sa splatí jeden alebo viac refinancovaných úverov, ak výška poskytnutého spotrebiteľského úveru výrazne neprevyšuje súčet zostávajúcich výšok refinancovaných úverov a zároveň lehota splatnosti poskytnutého spotrebiteľského úveru neprevyšuje priemernú zostatkovú lehotu splatnosti refinancovaných úverov, pričom táto priemerná zostatková lehota splatnosti je vypočítaná ako vážený priemer zostatkových lehôt splatnosti refinancovaných úverov, ktoré sú vážené zostatkovými istinami jednotlivých refinancovaných úverov, alebo

b) spotrebiteľský úver poskytnutý vo forme úverového rámca s možnosťou opakovaného čerpania.

Podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihladenia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje aj porušenie ustanovení § 7 ods. 19 až 42.

Podľa § 17 ods. 1 ZoSÚ, Práva vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere neprechádzajú a veriteľ ich nemôže previesť na tretiu osobu; to neplatí, ak prechádza alebo sa postupuje pohľadávka so všetkými právami s ňou spojenými a

a) ide o prechod alebo postúpenie z veriteľa oprávneného poskytovať spotrebiteľský úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu 18b) na veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a), banku, zahraničnú banku alebo pobočku zahraničnej banky, a

b) prechádza alebo postupuje sa pohľadávka po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru alebo pohľadávka, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru.

17. V predmetnej právnej veci je nepochybné postavenie účastníkov ako dodávateľa a spotrebiteľa, čo plynie aj z názvu samotnej Zmluvy označenej ako Zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru. Právny predchodca žalobcu vystupoval ako osoba konajúca v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovávajú ako fyzická osoba pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

18. Vykonaným dokazovaním súd dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal napriek predchádzajúcej výzve postup, že postupoval s odbornou starostlivosťou pri posudzovaní schopnosti žalovaného splácať poskytnutý úver. Žalobca vo vyjadrení síce poukázal, ako postupoval pri skúmaní bonity, avšak dodané dôkazy hodnoverne preukazujúce postup v súlade s § 7 ZoSÚ nemožno považovať za postačujúce.

19. Pri skúmaní bonity, pokiaľ ide o refinancovanie úveru sa ust. § 7 ods. 19 až 23, 29 a 30 ZoSÚ nepoužije iba v prípade, ak výška poskytnutého spotrebiteľského úveru výrazne neprevyšuje súčet zostávajúcich výšok refinancovaných úverov alebo navýšených úverov, čo daný prípad nie je. Súd len v tejto súvislosti pripomína, že ustanovenie § 7 ods. 1 ZoSÚ však neposkytuje veriteľovi žiadnu výnimku zo zákonnej povinnosti skúmať bonitu klienta vždy, keď sa úver poskytuje. Je teda bez právneho významu, či sa poskytuje tzv. úplne prvý úver, alebo ide o tzv. refinac hoc aj u toho istého veriteľa. Súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v zmysle ustanovenia § 7 ods. 16 písm. b) ZoSÚ, je veriteľ povinný hodnoverne preukázať (nielen tvrdiť) vynaloženie odbornej starostlivosti (porov. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14CoCsp/13/2022 z 29.11.2022).

20. Cieľom § 7 ods. 1 v spojitosti s § 11 ods. 2 ZoSÚ je dosiahnuť, aby dodávateľ vzal na zreteľ existujúcu situáciu klienta, najmä jeho príjmy a výdavky, tak i skutočnosti, ktoré možno na základe informácií dostupných pred uzavretím zmluvy s vysokou mierou pravdepodobnosti očakávať. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti je pritom kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, aká bude potrebná pre splácanie úveru. Pri posudzovaní budúcej schopnosti spotrebiteľa splácať úver sa vychádza z existujúceho stavu a prezumpcie jeho zachovania do budúcnosti. Nejde však pritom o získanie stopercentnej istoty, že úver bude v budúcnosti splatený, pretože nie je možné s istotou vylúčiť, že spotrebiteľ dostane výpoveď z pracovného pomeru, dlhodobu chorobu a pod. Z uvedeného je zrejmé, že cieľom zákonodarcu bolo efektívne zamedziť predlžovaniu spotrebiteľov, ktorí nie sú schopní svoje záväzky riadne splácať. Z textu zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu uzavrie alebo nie, si má veriteľ zabezpečiť sám a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver. Pri získavaní relevantných informácií za účelom posúdenia úverovej schopnosti spotrebiteľa tak veriteľ vychádza ako z informácií dodaných spotrebiteľom (a samozrejme ním aj preukázaných), tak z informácií, ktoré získava z iných dostupných zdrojov. Je povinnosťou veriteľa takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť ich dostatočnosť a rozhodnúť, či a ktoré informácie je nevyhnutné ďalej overovať. Za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje. Táto povinnosť však nezbavuje veriteľa konať s odbornou starostlivosťou, teda vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti na frekvencii splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet a to ako stranu príjmov,

tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t.j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp 16/2021, rozsudok Okresného súdu Prešov sp.zn. 9Csp 1/2022, tiež Okresného súdu Bardejov sp. zn. 7Csp 80/2020).

21. Význam skúmania bonity spotrebiteľov je zdôrazňovaný aj v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, pričom súd musí ex offo preskúmať dodržanie povinnosti veriteľa v zmysle ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ (porov. rozsudky Súdneho dvora Európskej únie C-679/18, tiež C-449/13, C- 303/20).

22. Z článku 8 ods. 1 smernice 2008/48 vyplýva, že pred uzavretím zmluvy o úvere je veriteľ povinný posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, pričom táto povinnosť môže prípadne zahŕňať nahliadnutie do príslušnej databázy. Cieľom tejto povinnosti je tiež posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu úveru nebonitným spotrebiteľom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, bod 43; zo 6. júna 2019, Schyns C-58/18, EU:C:2019:467, bod 40, a z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 20). Taká povinnosť tým, že má chrániť spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti, má pre nich zásadný význam (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. júna 2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, bod 41, a z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 21, ako aj citovanú judikatúru).

23. Vo vzťahu splneniu si povinnosti skúmať bonitu spotrebiteľa ako najdôležitejšej predzmluvnej povinnosti veriteľa žalobca predložil Zmluvu, z ktorej sú zrejmé ktoré doklady boli priložené opísané v bode 7 tohto rozsudku, žiadosti o flexipôžičku – refinancovanie, výpis z registra SRBI a potvrdenia zo Sociálnej poisťovne.

24. V žiadosti o flexipôžičku – refinancovanie vyplynulo žalovaným tvrdený čistý mesačný príjem vo výške 550 a 600 eur. Overoval sa však príjem vo výške vymeriavacieho základu vo výške 525 eur. Zisťovaný vymeriavací základ 525 eur predstavuje čistú mzdu vo výške 431,83 eur, ak si uplatňuje nezdaniteľnú časť základu dane a 371,19 eur, ak ju neuplatňuje. Rovnako bola odpoveď N, či v tejto výške dosahovala vymeriavací základ za predposledný mesiac. Napokon nemožno nepovšimnúť ani žalovaným predložený výpis z účtu, z ktorého plynulo, že platba prijatá za mesiac júl 2018 od LUTO

AUTOMOTIVE je vo výške 301,03 eur a zo žiadosti o VÚB pôžičku plyní, že mzda mu je zasielaný na bežný účet. Uvedené vyvoláva podľa názoru súdu oprávnené a dôvodné pochybnosti vo vzťahu k posúdeniu povinnej zložky skúmania príjmov žalovaného, lebo dodávateľ finančnej služby vychádzal z čistého príjmu 466 eur, hoci na to nemal žiadne podklady.

25. Z predložených dôkazov je zrejmé, že veriteľ zisťoval len príjem žalovaného cez predložené potvrdenie zo Sociálnej poisťovne, hoci jeho povinnosťou je zisťovať nielen príjem, ale aj výdavky. Pri skúmaní výdavkov musí veriteľ vykonať audit domáceho rozpočtu dlžníka, aby splnil povinnosť odbornej starostlivosti. Z detailov procesu plyní, že pri posudzovaní fixných výdavkov vychádzal zo sumy 205,07 eur (podľa názoru súdu to kopíruje sumu životného minima v čase posudzovania žiadosti).

26. Z predloženého výpisu z SRBI bolo právnomu predchodcovi žalobcu zrejmé, že žalovaný osem mesiacov pred podaním predmetnej žiadosti o úver žiadala finančné inštitúcie 19x o poskytnutie úveru. Súd zastáva názor, že ak spotrebiteľ žiada o úver 20x, dôraz na skúmanie výdavkov musí osobitne zodpovedať odbornej starostlivosti, aby sa spotrebiteľ nedostal do dlhovej (úverovej) špirály, ktorú však žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal. Nadmerná zadlženosť spotrebiteľov totiž spôsobuje ich zraniteľnosť (bod 117 návrhy generálnej advokátky F. C., prednesené 12. januára 2023 vo veci C-598/21). Rovnako mu bolo zrejmé, že v čase posudzovania žiadosti je žalovaný po lehote splatnosti s plnením splátok kontokorentného úveru.

27. Právny predchodca žalobcu podľa názoru súdu podcenil skúmanie výdavkov žalovaného, ak sa obmedzil na výšku sumy životného minima na jednu dospelú osobu.

28. Vo vzťahu k nevyhnutnosti skúmania výdavkov spotrebiteľa pri posudzovaní schopnosti splácať úver súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo 2178/2018-77 z 25.7.201 cit.: „Povinnosť posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří těmtož spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí. Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. Již gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka (srov. G., F. H. I., J.: Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů č. 145/2010 Sb. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 98-109, ISBN 9788074001185). Nepochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích. To ostatně dovodil ve svém rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, i Nejvyšší správní soud, jehož závěry použil na podporu své argumentace již odvolací soud v napadeném rozhodnutí. Závěr odvolacího soudu dovozující, že spokojila-li se žalobkyně s nedoloženým prohlášením žalovaného o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech a nahlédnutím do registru dlužníků, nedostála povinnosti věřitele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, je správný.“

29. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti spotrebiteľa je kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, z ktorej bude schopný úver splácať. Z textu zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu so spotrebiteľom uzavrie, si má veriteľ zabezpečiť sám, a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver a údajmi z príslušných databáz.

30. Podľa názoru súdu všetky tieto skutočnosti vo svojom súhrne preukazujú hrubé porušenie povinnosti veriteľa posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver (§ 11 ods. 2 ZoSÚ). Žalobca si nezískal, teda následne ani nevyhodnotil a ani neoveril informácie o bonite klienta, z ktorých by bol schopný zistiť objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Nedôsledne zisťoval, a preto ani nezohľadnil príjmy a výdavky žalovaného, aj keď mal objektívnu možnosť si ich pred poskytnutím úveru overiť.

31. Tento záver je podporený aj rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/153/2019: „Je nutné konštatovať, že ustanovenie § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. súd v súlade s požiadavkou odbornej spôsobilosti veriteľa vykladá tak, že bonita dlžníka musí byť skúmaná cez zisťovanie jeho príjmov a výdavkov ako aj jeho lustráciou cez príslušné databázy. Nevykonanie jedného z týchto postupov znamená hrubé porušenie odbornej starostlivosti. Ako vyplýva z prejednávanej veci, overenie bonity dlžníka nebolo dostatočné. Postup žalobcu bol iba formálny a nezodpovedal odbornej starostlivosti. Žalobca nemal preukázaný príjem žalovanej hodnovernými dokladmi, napriek tomu mu poskytol úver. Žalobca sa nezaujímal, aké má žalovaná výdavky na živobytie a či mu teda zostáva dostatok finančných prostriedkov na splácanie úveru. V konaní žalobca nepreukázal splnenie si povinnosti uloženej mu ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. Keďže žalobca hrubo porušil zákonom stanovenú povinnosť, v zmysle § 11 ods. 2 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov“.

32. Rovnako súd poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10CoCsp/6/2022 cit.: „Len samotné zhromaždenie informácií o klientovi, a navyše neúplné, nemožno samo o sebe považovať za náležité splnenie si povinnosti vyplývajúcej z ust. § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd zastáva názor, že príjem aj rodinný stav klienta môžu byť vyhovujúce, ale pokiaľ veriteľ nepozná celkový objem výdavkov klienta, nemôže urobiť záver o tom, či klient je alebo nie je schopný splácať požadovaný úver. Bez toho, aby žalovaný skúmal aj iné aspekty, nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalobcu, potrebnej pre posúdenie schopnosti žalobcu splácať dlh zo zmluvy. Z dikcie zákona: „posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver“ logicky vyplýva, že s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver nie je možné bez porovnania mesačných príjmov a výdavkov žiadateľa. Vychádzajúc z doterajších výsledkov vykonaného dokazovania odvolací súd v súlade so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca ako veriteľ v danej veci hrubo porušil svoje povinnosti pri overovaní bonity žalobcu ako spotrebiteľa v zmysle § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch čo v spojení s § 11 ods. 2 druhá veta zákona o spotrebiteľských úveroch spôsobuje bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Žalovaný si na základe získaných informácií nemohol vytvoriť dostatočný obraz o platobnej schopnosti žalobcu, keď síce si obstaral údaje o príjme žalobcu a časti výdavkov spočívajúcich v splátkach úverov, lízingov (a pod.), avšak ohľadom iných výdavkov žalobcu (bývanie a pod.), už žalovaný postupoval nedostatočne, keď akceptáciou výdavku 20,- Eur mesačne uvedeného žalobcom, si žalovaný bez náležitého zistenia skutočných výdavkov žalobcu, nemohol vytvoriť dostatočný platobný obraz o platobnej schopnosti žalobcu, potrebnej pre posúdenie schopnosti žalobcu splácať dlh zo zmluvy.“

33. Žalobca teda predloženými dôkazmi nepreukázal, že by jeho právnym predchodca konal s vynaložením odbornej starostlivosti pri posudzovaní schopnosti spotrebiteľa splácať úver. V tomto smere súd poukazuje na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie cit.: „Je však potrebné zdôrazniť, že dodržiavanie tejto zásady by bolo porušené, ak by dôkazné bremeno nesplnenia povinností upravených v článkoch 5 a 8 smernice 2008/48 zaťažovalo spotrebiteľa. Tento totiž nedisponuje prostriedkami, ktoré by mu umožňovali preukázať, že veriteľ mu jednak neposkytol informácie podľa článku 5 tejto smernice a jednak neoveril jeho úverovú bonitu. Naopak účinné vykonanie práv priznaných smernicou 2008/48 zabezpečuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej je veriteľ v zásade povinný preukázať pred súdom správny výkon týchto predzmluvných povinností. Cieľom takéhoto pravidla je zaistiť, ako uvádza bod 21 tohto rozsudku, ochranu spotrebiteľa, bez neprimeraného poškodenia práva veriteľa na spravodlivý proces. Ako totiž uvádza v bode 35 svojich návrhov generálny advokát, obozretný veriteľ si musí byť vedomí nevyhnutnosti zbierania a uchovania dôkazov o splnení svojich informačných povinností a povinnosti poskytnúť vysvetlenia.“ (bod 27 a 28 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-449/13).

34. Súd majúci na zreteli vyššie uvedené skutočnosti vychádzal súd zo záveru o nemožnosti predčasného zosplatnenia úveru a keďže považoval porušenie povinnosti právneho predchodcu žalobcu v intenzite hrubého porušenia povinnosti v súvislosti so zisťovaním a preverovaním schopnosti

žalovaného splácať úver, úver posúdil ako bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 2 veta prvá, druhá ZoSÚ). Zosplatenie úveru je preto neplatným právnym úkonom.

35. Pokiaľ súd dospel k záveru, že poskytnutý spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov bez možnosti jeho zosplatenia, potom postupca mal právo len na vrátenie istiny úveru, ktorého splatnosť bola dohodnutá v zmluvných podmienkach zmluvy o spotrebiteľskom úvere obsahujúcej splátkový kalendár istiny, úrokov aj poplatkov (v zmysle amortizačnej tabuľky). Ku dňu postúpenia bola uhradená pohľadávka do výšky 865,19 eur (vzhľadom na dátum poslednej úhrady – 10.7.2019 - plynúcej z platobnej histórie), započítavajúc celé plnenie na istinu vo výške 4000 eur, ostalo žalovanému na istinu uhradiť 3134,81 eur. Keďže zároveň súd dospel k záveru o nemožnosti predčasného zosplatenia úveru, bolo jeho povinnosťou sa vyporiadať s amortizáciu istiny, a to prostredníctvom amortizačnej tabuľky (§ 9 ods. 5 ZoSÚ). V tomto smere si však žalobca dôkaznú povinnosť napriek výzve súdu na predloženie amortizačnej tabuľky nesplnil.

36. Z platobnej histórie plynie iba čiastočná amortizácia.

37. Poukazujúc na zmluvné dojednanie v Zmluve, že doba trvania Zmluvy je 72 mesiacov a prvá splátka je splatná dňa 20.9.2018 s frekvenciou anuitných splátok mesačne je nepochybné, že ku dňu vyhlásenia rozsudku nie sú splatné všetky splátky (vzhľadom na záver súdu o nemožnosti úver zosplatiť).

38. Keďže žalobca napriek výzve súdu na predloženie amortizačnej tabuľky, z ktorej by špecifikoval celú pohľadávku zo zmluvy spotrebiteľskom úvere tak, že výška každej splátky bude rozložená na istinu, úroky a poplatky, t.j. rozpis jednotlivých položiek každej splátky, túto nepredložil, súd musel vychádzať zo stavu dôkaznej núdze na jeho strane.

39. Bez predloženia amortizačnej tabuľky totiž nemožno zistiť, aká časť tej ktorej splátky sa započítava na istinu a v tomto smere nemôže súd dospieť k záveru, kedy a v akom rozsahu žalovaný bol s plnením dlžnej splátky v rozsahu plnenia istiny v omeškaní v čase postúpenia pohľadávky. Žalobca v tomto smere, napriek výzve súdu, neunesol dôkazné bremeno, prítom existencia splatnej pohľadávky v čase jej postúpenia je pre posúdenie v súdnej veci rozhodujúce.

40. V tomto smere súd poukazuje na závery súdov v obdobných veciach cit.: „Zo Zmluvných podmienok vyplýva, že v jednotlivých splátkach je zahrnutý dohodnutý anuitný úrok, príslušná časť istiny a poistenie. Podľa G. anuita (z lat. annuus - ročný) je pravidelné (periodické) plynutie pevne stanovených platieb počas určitej špecifikovanej doby. Anuitná zostáva počas celej doby splácania rovnaká. Skladá sa z istiny a splátky úroku. Výška anuitnej splátky sa nemení. Plynule sa mení výška a pomer istiny a úroku. Z toho vyplýva, že na začiatku úverového vzťahu najväčší podiel celej splátky bude tvoriť úrok a naopak na konci bude najväčší podiel splátky predstavovať istina, čiže každou ďalšou splátkou sa úrok znižuje a istina sa zvyšuje. Úrok a istina sa platia v pravidelných časových intervaloch, najčastejšie mesačne počas celej platnosti úveru. Keďže nenastala splatnosť ešte všetkých splátok, pre priznanie istiny dlžnej ku dňu rozhodovania súdu bolo potrebné, aby žalobca vyhovel výzve súdu a zaslal mu rozpis splátok na istinu, úroky a poplatky, čo neurobil, preto súd z tohto dôvodu jeho žalobe vyhovieť nemôže. Súdu totiž nie je známe, aká suma istiny je zahrnutá v anuitných splátkach splatných ku dňu jeho rozhodovania. Suma dlžnej istiny pri anuitných splátkach nemôže byť zistená jednoduchým delením sumy istiny počtom splátok. Napriek výzve súdu na zaslanie uvedeného pri vedomí, že obdobné žaloby sú senátom 9Csp z tohto dôvodu zamietané, žalobca rozpis splátok nezaslal, čím spôsobil, že jeho žalobe nemohlo byť v časti istiny ani čiastočne vyhovené.“ (porov. rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9Csp 122/2019).

41. Ustanovenie § 92 ods. 8 zákona o bankách upravuje podmienky, ktorých splnenie je nevyhnutné pre platné postúpenie pohľadávky banky, ktorú má voči klientovi, na inú banku, alebo aj na osobu, ktorá nie je bankou. Postúpenie pohľadávky v rozpore s uvedeným ustanovením má za následok absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení podľa § 39 OZ (porov. závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/26/2017 z 28.03.2018, uznesenia sp. zn. 1Cdo/147/2017 z 24.4.2018).

42. Spôsobilým predmetom postúpenia v zmysle ust. § 92 ods. 8 Zákona o bankách môže byť iba pohľadávka alebo jej časť, ktorá je už splatná, a to za predpokladu predchádzajúcej písomnej výzvy banky a skutočnosti, že klient banky je napriek výzve nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní. Uvedené predpoklady sú zákonným predpokladom pre platné postúpenie pohľadávky banky.

43. Nakoľko žalobca neunesol dôkazné bremeno, v akom rozsahu bola pohľadávka banky splatná pred samotným postúpením pohľadávky, súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Žalobca totiž napriek výzve súdu, nepreukázal, že má aktívnu legitimáciu na podanie žaloby.

44. Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

45. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že procesne úspešnej žalovanej žiadne trovy konania nevznikli, súd rozhodol tak, že jej nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.